

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 10

15. aug.

75. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1954

naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure,

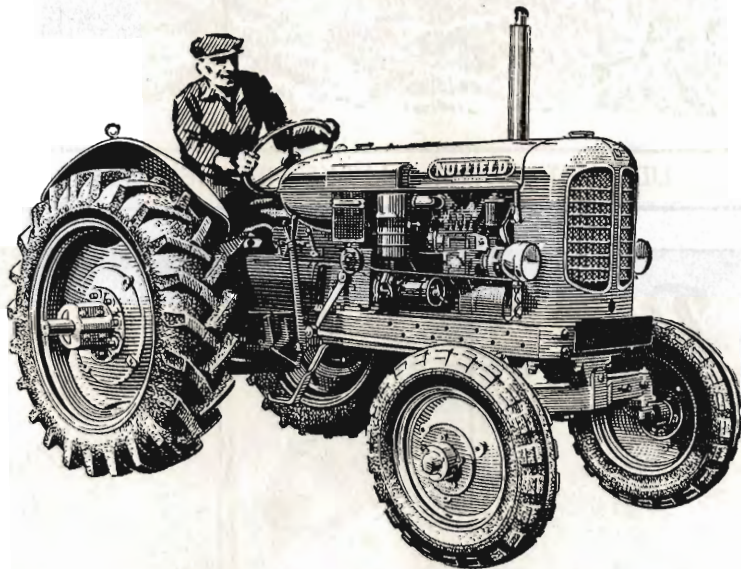
DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING · FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICA · TELEFON ERRITSØ 125

Ny..!

NUFFIELD

UNIVERSAL

DIESELTRAKTOR

Dyrskuernes sensation - den nye stærkere og mere økonomiske Nuffield dieseltraktor

Nuffield fabrikerne sender nu sin seneste overraskelse ud på verdensmarkedet – en 45 hk robust traktor, forsynet med den nykonstruerede Nuffield dieselmotor, der er blevet til efter indgående videnskabelig forskning og årelange prøver i marken under vanskelige forhold i mange forskellige lande.

På trods af den 15 % stærkere motor har det alligevel været muligt at bringe brændstofforbruget 10 % ned. Dertil kommer, at det større vridningsmoment giver mere trækraft ved de lavere motorhastigheder og dermed en bedre udnyttelse af motoren i alle gear. Gearskiftning forekommer derfor sjældnere, hvilket yderligere medvirker til bedre brændstofføkonomi. Og så er den lydløs som en Nuffield benzintraktor.

Nuffield traktoren går sin sejrsgang over hele verden.

*Forhandlere og servicestationer
over hele landet.*

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S

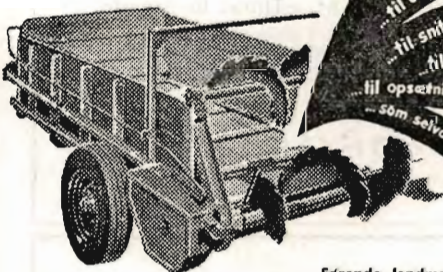
GLOSTRUP

SOLUS

Staldgødningsspreader

er den mest alsidige maskine i dansk landbrug. Den er efterspurgt og populær overalt for sine ganske fantastiske egenskaber. Dens svære og solide konstruktion giver den en driftssikkerhed uden lige. Den arbejder nøjagtigt og sikkert selv under meget ugunstige forhold.

Den kan anvendes hele året rundt til de mest forskelligartede ting - derfor er den uundværlig for den økonomiske og praktiske landmand.

...til udspreddning af naturgødning
...til udspreddning af råkalk og mergel
...til smiining af grenføder til ensilering
...til løsning af roer i jernbanevogn
...til opsætning af roebatterier på marken
...som selvafflækker af roer, kartofler m.m.

Førende landmænd over hele Danmark anerkender og anbefaler SOLUS som

et førende dansk kvalitetsprodukt

Skriv efter udførlig brochure, der fortæller Dem alt om denne fremragende universal-maskine.

H. SØNDERBY & CO

T A R M - T L F. 16 - 34 - 179

Rødkjærsbro Cementvarefabrik
ved I. T. Birk Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
Forlang tilbud

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

SPEJLBORGS PLANTESKOLE

BRØNDERSLEV
Telefon 382

SKOV-, LÆ-
OG HÆKPLANTER

GUGKALK

gi'r Grøde

Brug det bedste! Pulveriseret GUGKALK gi'r den største Høst. Vi beder alle, der har bestilt Kalk, tage den hjem nu, saa den ligger i Deres egen Lade parat til Brug, naar det passer Dem.

GUG KALKVÆRK A/S
Elmealle 2, Hasseris. Tlf. Aalborg 2908.

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: København:
Hovedkontor Nygade 1

PALUDANS PLANTESKOLE A/S

KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prisliste

TELEFON KLARSKOV 9

Tårnsløsten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk

Korsør

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

Philipsen & Hall A/S

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg

Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

**Stenvad
Cementstøberi**

Telf. 6 Stenvad
Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Røde
drænrør
2" — 12"

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa . Telefon 2127

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 2 71 66 (3 lin.)
Aarhus

**FYENS
LANDMANDSBANK
ODENSE**

Vestergade 33 - Telf. 46 (6 lin.) - Rigst. 36

Åben 9 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$, og 14—16, lørdag 9 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$,
Udfører alle bankforretninger

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste

A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK
Telefon 187 . Skive

**A/S SØNDERJYDSK
FRØFORSYNING**

Frøavl & frøhandel

Aabenraa

Telefon 3047

SIN

Livsforsikring
Livrenteforsikring
Ulykkesforsikring
Ansvarsforsikring
Hospitalsforsikring
Grundejerforsikring
Automobilforsikring

tegner man

NORDISK

Livsforsikrings-A/S af 1897

Ulykkesforsikrings-A/S af 1898

Hovedkontor:

St. Kongensgade 128 - Grønningen 17, København K. - Telefon 2860

Indhent tilbud

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

AERGLIT

DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets

Tidsskrift

Nr. 10

15. august 1954

75. årg.

Tidsskriftet udgør ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr.

Indhold: Årsberetning 1953—54. (Slutning.) — Hedeselskabets årsmøde. — Hedeselskabets regnskab 1953—54.

Årsberetning 1953—54

ved

direktør *Niels Basse.*

(Slutning.)

Laboratoriet.

I året 1953 er ialt udført 111 761 analyser mod 124 882 i 1952. Fordelingen af de forskellige analyser har været følgende:

1. **Brændselsanalyserne har ialt udgjort 8175.** Heraf vedrører 10 prøver færdige tørv, 3200 tørvejord, 24 tørvesmuld, 30 formbrændsel, 14 tørvebriketter, 1291 brunkul, 2 brunkulssmuld, 1 brunkulsbriketter, 2 forsteninger af brunkul, 1 trækul, 45 stenkul, 10 smalls, 8 singels, 2 slurry, 2 koks, 1 koksgrus og 3 slagger. Analyserne omfatter 1391 brændværdibestemmelser, 2116 vandbestemmelser, 4645 askebestemmelser, 16 svovlbestemmelser, 2 bestemmelser af uopløselig rest og 5 bestemmelser af askens smeltepunkt.

Det ses, at analysernes antal er gået en del ned siden forrige år, hvilket er en naturlig følge af maksimalprisernes ophævelse for brændsel. Til gengæld er der analyseret prøver af meget forskellig art.

Et billede af gennemsnitskvaliteten for tørvebrændsel kan næppe fremstilles på grundlag af de relativt få analyser, vi har haft, idet prisdirektoratets kontrolprøveudtagning ophørte 1. april 1953 samtidig med maksimalpriserne. Derimod kan der for brunkullenes vedkommende som sædvanlig foretages en opgørelse på grundlag af de af Statens Brunkulstilsyn indsendte brunkulsprøver, ialt 731.

Tabellen viser den effektive (nyttige) brændværdi's beliggenhed i sammenligning med 6 tidligere år. Brændværdien er beregnet ved brunkullenes naturlige vandindhold, d. v. s. det vandindhold, de har

i lejet. Det har varieret fra 34 til 58 %, men ligger hyppigst — iøvrigt hele året rundt — på ca. 50 %.

Beliggenhed af effektiv (nyttig) brændværdi.

Effektiv brændværdi k.cal.	1944	1945	1947	1948	1949	1952	1953
	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.	For- delings pct.
under 1400	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	0.1	0.0
1400—1600	0.3	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1	0.5
1600—1800	1.5	1.1	1.9	1.3	1.1	0.9	1.8
1800—1950	3.9	3.8	4.6	3.8	2.1	3.6	3.4
1950—2200	16.5	16.2	20.2	11.6	7.5	11.8	4.8
2200—2450	37.0	37.7	31.7	37.2	25.2	38.0	34.3
2450—2700	30.3	29.7	29.1	33.0	45.1	35.4	47.8
2700—2950	7.5	8.2	9.6	9.6	17.1	8.4	6.6
2950—3200	2.1	1.6	1.5	2.2	1.1	1.3	0.5
3200—3400	0.4	0.5	0.3	0.6	0.3	0.1	0.3
3400—3600	0.4	0.1	0.1	0.2	0.3	0.1	0.0
3600—3800	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1	0.1	0.0
3800—4000	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0
over 4000	0.0	0.0	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0
Antal anal.	3153	2573	1884	2153	1627	1645	731

Det ses af tabellen, at over 80 % af prøverne har haft en effektiv brændværdi på 2200—2700 k.cal., og hyppigst har brændværdien været 2450—2700 k.cal.

Iøvrigt kan oplyses, at ca. 85 % af prøverne har haft et askeindhold mellem 0 og 10 % og ca. 90 % af prøverne et vandindhold mellem 44 og 54 %. Hyppigst har askeindholdet været 6—8 % og vandindholdet 48—50 %. Over 85 % af prøverne har haft en effektiv brændværdi i vand- og askefri substans (brændbart stof) på 6000—6500 k.cal. Hyppigst har den været 6200—6400 k.cal.

Til sammenligning med brunkullene kan nævnes, at andre indenlandske og udenlandske brændselssorter har vist følgende gennemsnitlige sammensætning:

Brændselets art	Antal prøver	Aske %	Vand %	Nyttig brænd- værdi k.cal.	Effektiv brændværdi i brændbart stof k.cal.
Formbrændsel	5	15.7	20.6	3297	5375
Tørvebriketter	12	9.5	15.1	3910	5305
Trækul	1	1.3	2.3	6899	7170
Stenkul	43	14.8	12.1	5532	7664
Smalls	10	10.0	12.0	5963	7734
Singles	8	7.9	10.0	6267	7705
Slurry	2	20.5	13.5	5200	7999
Koks	2	9.5	1.6	7089	7984
Koksgrus	1	10.8	15.7	5806	8023

2. **Jordbundsanalyserne har i 1953 udgjort 95 540**, omfattende 60 158 reaktionstal (pH), 101 kalkbehovsbestemmelser, 16 727 fosforsyretil, 641 fosfattal, 16 551 kaliumtal, 447 mangantal, 585 kobbertal, 46 magnesiumtal, 157 nitrattal og 107 ledningstal.

For mergelselskaberne er der i årets løb undersøgt 15 556 prøver, der med hensyn til reaktionstal fordeler sig på følgende måde:

Mineraljorder.

Reaktionstal	under 5.0	5.0—6.0	6.1—7.0	over 7.0	Ialt
Antal prøver.....	35	4010	10 605	339	14 989
Procentisk fordeling.....	0.2	26.8	70.7	2.3	

Humusjorder.

Reaktionstal	under 4.0	4.0—5.0	5.1—6.0	over 6.0	Ialt
Antal prøver.....	1	68	452	46	567
Procentisk fordeling.....	0.2	12.0	79.7	8.1	

Med hensyn til fosforsyretilene og kalitalene er fordelingen følgende:

Fosforsyretilene.

Ft	0—1	1—2	2—4	4—6	6—8	over 8	Ialt
Antal prøver.....	43	184	767	596	265	83	1938
Procentisk fordeling.....	2.2	9.5	39.6	30.7	13.7	4.3	

Kalitalene.

TK	0—2	2—4	4—6	6—8	8—10	ov. 10	Ialt
Antal prøver.....	61	494	636	354	177	216	1938
Procentisk fordeling.....	3.2	25.5	32.8	18.3	9.1	11.1	

De i årets løb bestemte kobbertal, mangantal, magnesiumtal, nitrattal og ledningstal fordeler sig på følgende måde:

Kobbertallene, ialt 585.

	0.0-1.0	1.1-2.5	2.6-5.0	5.1-10.0	10-25	25-50	50-100	over 100
Antal analyser	107	131	141	99	81	14	8	4
Procentisk fordeling .	18.3	22.4	24.1	16.9	13.8	2.4	1.4	0.7

Mangantallene, ialt 447.

	0.0-1.0	1.1-2.5	2.6-5.0	5.1-10.0	10-25	25-50	50-100	over 100
Antal analyser	151	105	75	38	42	18	10	8
Procentisk fordeling .	33.8	23.5	16.8	8.5	9.4	4.0	2.2	1.8

Magniumtallene, ialt 46.

	0.0-1.0	1.1-2.5	2.6-5.0	5.1-10.0	10-25	25-100	100-200
Antal analyser	8	12	7	3	6	4	6
Procentisk fordeling	17.4	26.1	15.2	6.6	13.0	8.7	13.0

Nitrattallene, ialt 157.

	0	1-5	5-10	10-25	25-40	40-60	60-100	over 100
Antal analyser	100	23	14	8	7	2	1	2
Procentisk fordeling	63.7	14.6	8.9	5.1	4.5	1.3	0.6	1.3

Ledningstallene, ialt 107.

	0.0-0.5	0.6-1.0	1.0-2.0	2.0-3.0	3.0-10.0	10-25	over 25
Antal analyser	48	21	14	6	10	6	2
Procentisk fordeling	44.9	19.6	13.1	5.6	9.3	5.6	1.9

- . Mergel- og kalkanalyser, ialt 1425, omfattende 1332 bestemmelser af kulsur kalk (CaCO_3), 70 bestemmelser af vandindhold og 23 bestemmelser af kornstørrelse (sigteanalyser).

Af de anførte analyser er 1097 udført på foranledning af hedselskabets mergelafdeling. Efter det procentiske indhold af kulsur kalk i tørstoffet har fordelingen været følgende:

Indhold af kulstur kalk i tørstoffet	under 10%	10—20 %	20—30 %	30—40 %	40—50 %	50—60 %	60—70 %	70—80 %	80—90 %	over 90 %	Ialt
Antal <i>Mergel</i>	16	191	291	296	134	84	37	2			1051
%/.....	1.5	18.2	27.7	28.2	12.7	8.0	3.5	0.2			
Antal <i>Råkalk</i>								1	8	22	31
%/.....								3.2	25.8	71.0	
Antal <i>Mosekalk</i>									1		1
%/.....									100.0		
Antal <i>Kildekalk</i>										1	1
%/.....										100.0	
Antal <i>Skrivekridt</i>								1	4	5	10
%/.....								10.0	40.0	50.0	
Antal <i>Blegekridt</i>								2			2
%/.....								100.0			
Antal <i>Kalkaffald</i>								1			1
%/.....								100.0			

4. **Undersøgelser af speciel art, ialt 6641**, har bl. a. omfattet 4229 analyser af jorders fugtighed, 250 bestemmelser af jorders volumenvægt, 113 bestemmelser af kornstørrelse (slemme- og sigteanalyser) i jord og andre materialer, 136 bestemmelser af svovlkalktilstand, omfattende bestemmelser af jorders indhold af humus (organisk stof), kulstur kalk, opløselige, sure svovlforbindelser (giftstoffer), sulfater, iltelige svovlforbindelser (uorganiske og organiske, der ved iltning kan danne giftstoffer, såfremt kalk (base) er i underskud) og bestemmelse af jern i udfældet materiale i drænledninger.

De nævnte undersøgelser er for størstedelen foretaget i tilknytning til hedeselskabets forskningsvirksomhed. Ligeledes er der foretaget en del specielle undersøgelser i forbindelse med hedeselskabets forundersøgelser vedrørende landvindingsprojekter for at konstatere de pågældende bundarealers fysiske og kemiske beskaffenhed. Det

drejer sig om slemmeanalyser, bestemmelse af kalkindhold, indhold af kogsalt (NaCl) og andre plantegifte (svovlforbindelser m. v.) samt indhold af plantenæringsstoffer (såvel makro- som mikronærings-

Bestemmelse af kalium og natrium med flammefotometer.

stoffer) i et betydeligt antal. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at fosfattallet (hedeselskabets metode) ved disse jorder (fjordarealer) giver bedre oplysning om mængden af den for planterne tilgængelige fosforsyre end fosforsyretallet (svovlsyremetoden).

Endvidere er der i tilknytning til hedeselskabets kulturtekniske afdelings forundersøgelser, bl. a. vedrørende digemateriale, udført bestemmelser af kornstørrelse (sigte- og slemmeanalyser) samt bestemmelser af flyde- og udrulningsgrænser efter Geoteknisk Instituts metode. Ligeledes er der i tilknytning til hedeselskabets plantningsafdelings forsøg og særlige undersøgelser (trametesudvalget) udført en række kemiske og fysiske undersøgelser.

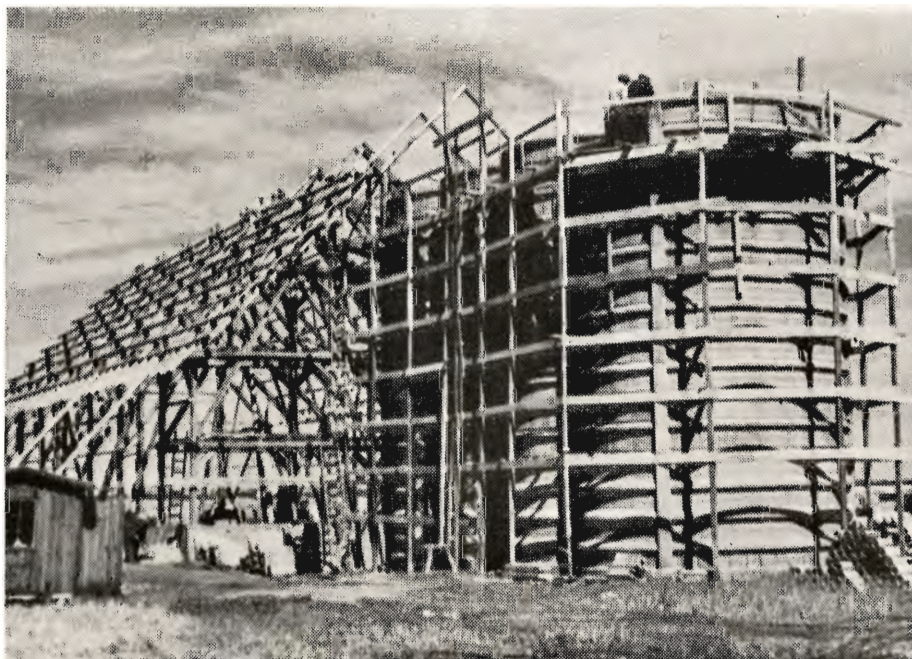
Endelig er der som tidligere år foretaget en række bestemmelser af reaktionstal og titreringskurver vedrørende de af Foreningen af

nydske Landboforeninger i samarbejde med De samvirkende Mergelselskaber og hedeselskabet anlagte kalkmiddelforsøg, samt i tilknytning til hedeselskabets ensilageudvalgs undersøgelser over afløbssaftens skadevirkninger analyseret en del prøver af drænvand, forurenede vandløb og drikkevand fra forurenede brønde. Disse undersøgelser fortsættes.

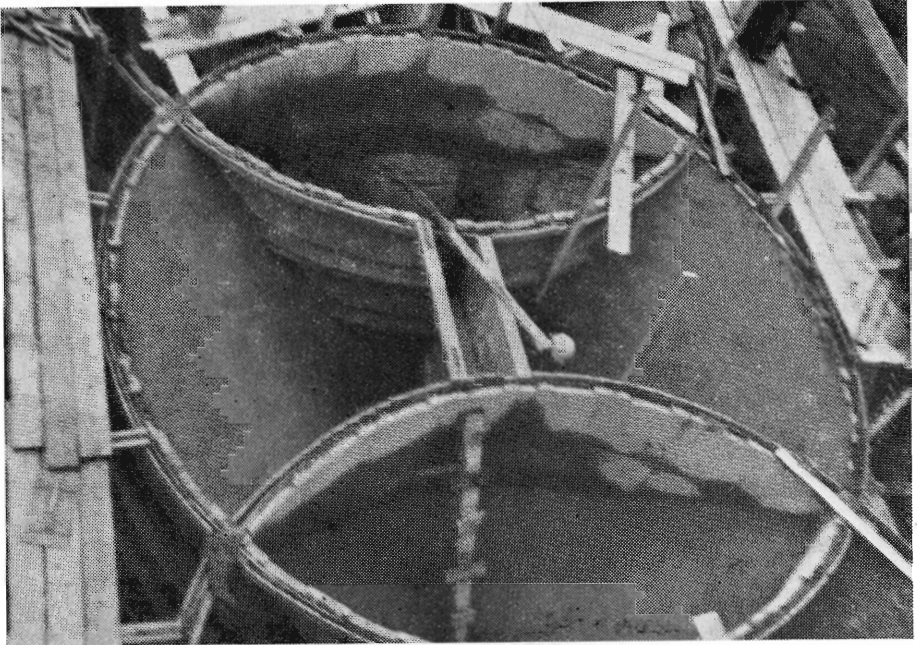
Til sidst skal nævnes, at laboratoriet altid arbejder med fornyelse af arbejdsmetoder eller forbedring af ældre metoder, og at det i årets løb er lykkedes at indarbejde flammefotometriske bestemmelser til en sådan sikkerhed for kaliums og natriums vedkommende, at disse stoffer nu udelukkende bestemmes flammefotometrisk, hvilket har medført, at f. eks. kaliumtallene i jordprøver kan bestemmes meget sikrere, hurtigere og billigere end hidtil.

Bygningsvirksomheden.

Det samarbejde om landbrugsbyggeri, som afdelingens kontor i Aarhus i en årrække har haft med Aarhus Amts landøkonomiske Selskab, Kolind Landboforening, Aarhus Husmandsforening, Kalø-Knebel Vigs Landboforening, Kaløvigs Landboforening, Grenaa Landboforening og Ebeltoft Landboforening, er fortsat, dog har Aarhus

Opførelse af lade og siloanlæg på Kaas Briketfabrik.
Gavlparti mod syd. Silohøjde 10 m, 13 celler. Rumindhold 4000 tdr. korn.

Bund af kornsilo på Kaas Briketfabrik. Diameter 5,5 m.

»Sivestedodde« i Kolindsund. Staldfacade mod øst. Opført 1949. Bygherre proprietær P. Pedersen. Bygningen har en længde på 34 m, bredde 19 m, højde 11,70 m og tagfladen måler fra tagskæg til mønning 12,55 m.

Amts landøkonomiske Selskab opsagt overenskomsten med hedeselskabet fra 1. oktober 1954. Aarsagen hertil er ikke, at man er utilfreds med det arbejde, hedeselskabet har præsteret, men man har sammen med nogle landboforeninger i amtet ønsket at have sin »egen mand«.

Efter anmodning af De samvirkende Lolland-Falsterske Landboforeninger og De samvirkende Lolland-Falsterske Husmandsforeninger har hedeselskabet påtaget sig at assistere på landbrugsbyggeriets område i Maribo amt. Afdelingen har derfor fra 1. septbr. 1953 oprettet en tilsvarende virksomhed som den i Aarhus på distriktskontoret i Nykøbing F. under ledelse af den hidtige leder af bygningsvirksomheden i Aarhus, konstruktør *A. Jelsbak*.

Endelig er der optaget forhandlinger med Morsø Landboforening om en tilsvarende ordning for Mors.

Det vil heraf forstås, at der fortsat er vækst i arbejdet, der i forhold til året før har haft følgende omfang:

	1952	1953
Fuldført..	34 arbejder 574 000 kr.	56 arbejder 1 380 000 kr.
Under udførelse	60 » 1 817 000 »	67 » 1 732 000 »
Arbejder, der endnu ikke er taget stilling til ..	64 » 1 543 000 »	37 » 877 000 »
Henlagt..	2 » 47 000 »	33 » 787 000 »
Under projektering ..	23 »	29 »
Vejledn. o. lign. . . .	10 »	5 »
<hr/>		
Ialt 193 arbejder	3 981 000 kr.	227 arbejder 4 776 000 kr.

Kloakarbejderne.

En række kloakarbejder er blevet fuldført i 1953, og arbejdet med projektering og udførelse af anlæg for spildevandsafledning og -rensning er fortsat, idet krav om, at vandløbenes naturlige tilstand ikke må forringes, nu indfinder sig såvel fra tilsynsførende vandløbsmyndigheder som fra sundhedsautoriteternes side.

En del af kloakarbejderne bliver fremdeles gennemført som beskæftigelsesforanstaltninger med tilskud fra staten, og visse opgaver for opnåelse af forbedrede hygiejniske forhold finder alene deres løsning på grund af dette statstilskud, der bevilges med henblik på arbejdsledsheds bekæmpelse.

Kongenshus mindepark

har nu gennemlevet sit første år. Der har i fjor været overordentlig stort besøg, antagelig mellem 60 000 og 70 000 mennesker. I år er de besøgendes antal stigende for hver uge, således at alt tyder på, at mindeparken vil kunne bevare den interesse, som samledes om den

ved indvielsen den 10. juni i fjor. Der er sagt mange rosende ord om den enkle storslåethed, der præger den, og jeg tror også, der er grund til at være tilfreds med det, der er skabt. Hedepionererne har fået et værdigt minde, der i al fremtid vil fortælle Danmarks befolkning om, hvordan heden engang har set ud, og om de mennesker, der forvandlede Jyllands heder til landbrug, skove og plantager.

Til venstre herredsvåben fra Han herred og til højre herredsvåben fra Skodborg-Vandfuld herred anbragt på herredsstenene i mindedalen.

Der har siden åbningen i fjor været adskillige ting, væsentlig mindre ting, som erfaringen lærte os skulle være anderledes, og disse ting er rettet. Det er mest småting, der har været tale om, men der er dog bl. a. i dette forår opført en nødvendig, stråttækt kiosk ved nedgangen til mindedalen, som har kostet ca. 12 000 kr. Der er udsendt en serie postkort fra mindeparken, og både Skive, Viborg og Kjellerup turistforeninger har medtaget den i omtalen af egnens seværdigheder. I radioen har mindeparken været genstand for omtale ved flere lejligheder.

Indtægterne for mindeparken var i fjor betydelige, men kunne ikke fuldt ud dække udgifterne, der var afholdt, hvorfor hedeselskabet har ydet nogle bidrag, som jeg på mindeparkens vegne takker for. I fjor gav tyttebærrene en indtægt på 18 900 kr. til mindeparken, og vi håber på noget lignende i år, hvor der vist ingen nattefrost har været i blomstringsperioden.

Der er i år tilføjet ca. 20 nye navne på sognestenene i mindeparken, og der kommer stadig henvendelser med forslag til nye, der

bør hædres ved at få deres navne med. Forslagene behandles alle af lokale udvalg og af mindeparkens bestyrelse, og jeg regner med, at der endnu i en årrække vil blive mange navne at tilføje. Der er en del mennesker, der i første omgang har været glemt — det er ikke mindst disse, det gælder om at få draget frem, medens der endnu kan findes frem til dem.

Arbejdet med at fremdrage de gamle hedeopdyrkeres navne og detaljer om deres gerning har været meget stort og har kostet mange vanskeligheder, og det kan da også nu fastslås, at havde man ventet blot nogle få år med at tage dette arbejde op, ville det have været næsten umuligt, idet oplysningerne væsentligt har måttet hentes frem hos ældre eller hos samtidige med de hædrede personer. Jeg vil gerne herfra bringe en tak til de mange, som ud over landet har gjort det store arbejde med at skaffe de oplysninger om hedeopdyrkerne, som nu danner ét uvurderligt historisk arkiv om hedeopdyrkningen.

Værket »Hedens Opdyrkning i Danmark« fik en smuk omtale og anmeldelse overalt, men det er ikke gået så godt med salget. Tilsyneladende har boghandlerne ikke interesseret sig for den, men det håber vi kan ændres.

PERSONALEFORHOLD.

Hedeselskabets personale har i årets løb gennemsnitlig udgjort ca. 380 mand, heri indbefattet personalet ved hedeselskabets beskæftigelsesforanstaltninger.

Jeg skal herefter som sædvanlig til årsberetningen om arbejdet indenfor hedeselskabets forskelligartede virksomheder føje nogle sammenfattende betragtninger:

Hvis man for plantningsvirksomhedens vedkommende vil trække hovedpunkterne i det sidste års begivenheder op, vil det falde naturligt først at konstatere, at 1953 i klimatisk henseende har været overordentlig gunstigt. — Vi har fået regn næsten efter ønske og vækstforholdene har derfor været særdeles gode.

Også i økonomisk henseende har året været tilfredsstillende. Priser og afsætningsforhold har udviklet sig på en sådan måde, at plantageejerne kan se den nærmeste fremtid i møde uden alvorlige bekymringer i så henseende.

Iøvrigt har året været præget af, at der overalt i plantagerne er anskaffet moderne traktortrukket materiel, således at man er blevet i stand til at gennemføre de nødvendige jordarbejder såvel på nye arealer som i ældre plantager både hurtigere, bedre og billigere end før.

Og så er det iøvrigt iøjnefaldende, at der er ved at ske en generel ændring i plantagernes udseende og karakter. Der er kommet mere afveksling i skovbilledet, flere træarter er bragt i anvendelse, regelmæssigheden og ensartetheden er brudt, blomstrende buske breder sig i plantageudkanterne og i hegnene, flora og fauna er blevet rigere og publikumsbesøget er blevet livligere og større — kort sagt — vi er på vej fra plantage til skov.

Grundforbedring, landvinding og opdykningsarbejder er gennem de sidste 20 år udført i større omfang her i landet end nogensinde tidligere, et forhold der skyldes, dels at de stadig stigende driftsudgifter gør det klart for den enkelte landmand, at plantedykningens økonomi er betinget af, at *jorden er i orden* — hverken vandlidende eller kalktrængende —, således at grundlaget for den størst mulige planteproduktion er til stede, dels at der gennem den lovgivning, der indledtes for ca. 20 år siden, blev tilvejebragt hjemmel for ydelse af tilskud og lån med privilegeret panteret til gennemførelse af grundforbedringsarbejder.

Med støtte af grundforbedringsloven af 31. marts 1933, hvilken lov med enkelte ændringer fremdeles er gældende, er der indtil 1. januar 1954 drænet ca. 473 000 ha, og arbejder af anden art, i hovedsagen mindre vandløbsreguleringer, har i samme tidsrum omfattet ca. 50 000 ha. Den samlede bekostning herved har andraget 438 mill. kr. Når hertil kommer merglingsarbejder landet over og de omfattende hedeopdykninger, der i samme periode er udført og som kun i ubetydeligt omfang er finansieret eller støttet af grundforbedringsloven, vil det sige, at der gennem de sidste 20 år her i landet er anvendt over 25 mill. kr. årligt til egentlige grundforbedringsarbejder.

De af hedeselskabet i 1953 fuldførte arbejder, hvortil der er ydet lån og/eller tilskud i henhold til grundforbedringsloven, har omfattet 17 200 ha til en bekostning på 20,4 mill. kr.

Landvindingsloven, der er af 14. november 1940, er en videre udbygning af grundforbedringslovgivningen. Grundforbedringsloven var betydningsfuld og gav et godt økonomisk grundlag for iværksættelse af grundforbedringsarbejder, især dræningsarbejder *hos enkeltmand*, men var i mange tilfælde ikke fyldestgørende, hvor det drejede sig om iværksættelse af store og kostbare fællesarbejder. Da landet blev besat og tilførslerne udefra dermed standsede, blev det livsvigtigt for landets befolkning i størst muligt omfang at opretholde produktionen, og af tilsvarende betydning var det i så stor udstrækning som muligt at iværksætte arbejder af varig værdi for vort samfund i stedet for, at danske arbejdere skulle være henvist til at søge arbejde på tyske arbejdspladser.

Det blev landvindingslovens opgave at yde sit bidrag til at råde bod på disse forhold, og loven blev betydningsfuld. Der kan i henhold til denne lov, der med enkelte ændringer fremdeles er gældende, ydes et tilskud på indtil $\frac{2}{3}$ af samtlige arbejdsomkostninger, og resten kan ydes som lån, der er rente- og afdragsfri i 3 år efter arbejdets fuldførelse, hvorefter de forrentes og afdrages med 7,6 %, og idet rentefoden er $4\frac{1}{2}$ %, vil det sige, at lånene afvikles gennem 20 år.

Der er med landvindingslovens støtte indtil 1. januar 1954 godkendt 948 landvindingsarbejder omfattende 117 374 ha til en bekostning på ca. 121,5 mill. kr. Af disse 948 arbejder er 688 med en samlet bekostning på ca. 89 mill. kr. og et interesseret areal på 68 996 ha projekteret af hedeselskabet. De i 1953 fuldførte landvindingsarbejder udgør for hedeselskabets vedkommende 34 arbejder omfattende 4455 ha med en bekostning på 5,6 mill. kr.

Den helt overvejende del af samtlige disse landvindingsarbejder drejer sig om afvanding af arealer langs fjorde og åløb, kun en ubetydelig del har omfattet tørlægning af vandarealer.

Det mest omfattende landvindingsarbejde i Danmark er gennemført på Jyllands heder og i det væsentlige uden landvindingslovens støtte. Det udyrkede areal i Jylland udgjorde omkring 1860 1,1 mill. ha, eller over $\frac{1}{3}$ af Jyllands samlede areal, der Sønderjylland incl. udgør 2,92 mill. ha. Det var hede, lyngmose og klitterræn. Af lyngheden og lyngmoserne er til ager og eng nu opdyrket 6—700 000 ha — landets landbrugsareal er derved forøget med ca. 20 % — og på disse arealer er der opført over 25 000 gode landbohjem. Desuden er over 200 000 ha indtaget til skove og plantager.

Af den del af heden, der endnu henligger udyrket, vil næppe over 75 000 ha være egnet til landbrugsmæssig udnyttelse.

Til trods for de landvindingsarbejder, der har fundet sted, har landbrugsarealet gennem en lang årrække, især som følge af byernes vækst, vejanlæg, anlæg af sportspladser og militære anlæg, været i betydelig tilbagegang.

Ifølge »Statistiske efterretninger« pr. 15. oktober 1953 udgjorde det samlede landbrugsareal pr. 15. juli 1939 3 250 400 ha. Det tilsvarende tal pr. 18. juli 1953 er 3 114 600 ha. Tilbagegangen i de forløbne år altså 135 800 ha. Der er her tale om en nettotilbagegang på 10 000 ha årligt, et meget betydeligt areal, når der tages hensyn til, at der i samme tidsrum er indtaget store arealer af ny jord, ikke mindst ved hedeopdyrkning til agerland. Dette er en alvorlig kendsgerning, der må skærpe vor interesse for at imødegå følgerne heraf.

I forrige årsberetning pegede jeg på de omfattende landvindings- og grundforbedringsopgaver, der endnu foreligger på heden, i de afgravede tørvemoser og i lave arealer langs åer og bækløb og ved

Pumpekanal i den inddæmmede Næs Vig. Det fugtige, mørke dyndlag træder frem i skråningssiden. Arealet er dybpløjet for at bringe dyndjorden frem til overfladen.

fjorde og kyster. Jeg har gentagne gange fremhævet, at vi med øget kraft bør anstrenge os for indvinding og frugtbargørelse af sådanne arealer. Men hedeselskabet har derudover følt det som sin pligt at sige: Forholdene gør det nødvendigt, at vi derudover interesserer os for landvindingsmuligheder ved tørlægning af vandarealer.

Hedeselskabet har som grundlag for bedømmelse af foreliggende muligheder på dette område udarbejdet en oversigt omfattende vandarealer, hvor det på forhånd skønnes teknisk muligt og under forudsætning af tilfredsstillende jordbundsforhold formentlig tillige økonomisk forsvarligt at søge gennemført landvinding. Denne oversigt, som vi sendte ministeriet den 23. januar 1953, og som vi senere

har suppleret noget, omfatter ca. 148 000 ha, hvoraf dog ca. 31 000 ha er lavtliggende randarealer, der vil få gavn af udtørringen.

Det, det nu drejer sig om, er at få tilvejebragt en jordbundsundersøgelse i disse vandarealer, idet det selvsagt er jordbundens beskaffenhed, der i første række må være afgørende for bedømmelse af, hvilke vandarealer, det er nationaløkonomisk fordelagtigt at tørlægge. Udgifterne derved er af forholdsmæssig meget ringe omfang.

Landbrugsministeriet og rigsdagen gav i februar—marts måned i 1953 udtryk for samfundets interesse for landvindingsarbejder i søterritoriet, idet der ved den ny landvindingslov af 31. marts 1953 blev banet vej for al ønskelig udvikling på dette område.

Men tiltrods for, at denne lovændring med henblik på iværksættelse af landvindingsarbejder i søterritoriet enstemmigt blev vedtaget af rigsdagen og tiltrods for den store interesse for dette arbejde, der blev givet udtryk for på landbo- og husmandsforeningernes møder landet over forrige efterår, er der endnu over et år efter lovens vedtagelse ikke givet bevilling til de jordbundsundersøgelser, som må foretages, forinden spørgsmålet om sådanne tørlægninger kan komme til realitetsbehandling.

Til orientering om, hvilke dele af søterritoriet, der kan komme i betragtning, når det gælder inddæmning og afvanding med landbrugsmæssig udnyttelse for øje, kan jeg anføre følgende:

Først og fremmest vil lavvandede fjorde, vige og nor blive foretrukket fremfor lavvandede arealer i åbent hav, dels fordi dæmningsanlæggene som regel vil være billigere at udføre, dels fordi den nærmere tilknytning til de i forvejen dyrkede arealer i almindelighed vil betyde lettelser med hensyn til vejanlæg, vandforsyningsanlæg, elektricitetsforsyninger o. lign. Bortset fra en fornylig gennemført inddæmning af en del af Kalvebodstrand på vestre side af Amager har da også vore fjorde, vige og nor hidtil måttet holde for, når det gjaldt inddæmningsforetagender; lad mig blot nævne inddæmningerne af Kolindsund i Jylland, Lammefjord og Siddingfjord på Sjælland, Bøtø Nor på Falster og Rødby fjord på Lolland.

Men også lavvandede arealer i det åbne hav ved vore kyster kan komme i betragtning.

Hovedbetingelsen, der må stilles til ethvert areal, der skal inddæmnes med landbrugsmæssig udnyttelse for øje, vil være, at jordbunden skal være god. Inddæmningsforetagender er dyre ikke alene i anlæg, men også i drift, og man må derfor have sikkerhed for, at jordbunden kan blive frugtbar, inden man går i gang med et inddæmningsprojekt. Det var det, som englænderne glemte at sikre sig, da de i forrige århundrede kom her til Danmark og skaffede sig koncession på en række inddæmningsforetagender, som meget snart ef-

ter udførelsen måtte opgives på grund af jordbundens altfor dårlige beskaffenhed; lad mig her blot nævne de opgivne inddæmninger i Nissum fjord og af Limfjordsvejlerne.

En anden betingelse er allerede nævnt: Arealet skal helst være lavvandet. I modsat fald kan pumpeudgifterne blive for store, ikke alene på grund af løftehøjden, men også på grund af tilsivningen

Nærbillede af dyndjorden i Næs Vig med østersskaller og udtørningsrevner.

ude fra. En sådan tilsivning kan, især hvor det drejer sig om saltvand, være en alvorlig faktor ved et inddæmningsforetagende. Det er også betydningsfuldt, at der ikke er for dybt, hvor dæmningerne skal ligge, og bunden, hvor dæmningerne skal bygges, må være bæredygtig eller må på en overkommelig måde kunne gøres bæredygtig.

Men mange andre betingelser og krav vil blive stillet, inden man bestemmer sig til at inddæmme et vandareal. Naturskønhed af særlig art må ikke ødelægges, der må ikke lægges skibsfarten større hindringer i vejen, der må ikke laves om på strømforholdene eller vindstuvningsforholdene med alvorlige følger, vigtige fiskepladser og ynglepladser for fisk må ikke ødelægges o. s. v. Alle disse krav vil måske vanskeligt kunne tilfredsstilles ved de enkelte sager, men så må fordele ved tilvejebringelsen af nyt land og ulemper i anden hen-

Dansk Andels
Cementfabrik
Nørresundby

Prima
Portland
Cement

Special-
cement
„Record“

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck GODT-
HAAB

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING
ÆLDST *STØRST*

Kaas-
Briketter

Hovedforhandler:
Nordjyllands
Kulkompagni
Nørresundby
Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør
i størrelse fra 2 til 15 tommer . Indhent tilbud Tlf. Højslev 3

**Mejeriernes og Landbrugets
ULYKKESFORSIKRING**

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

Vester Farimagsgade 19
København V.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

CLOC

*Liqueur
Gin
Whisky*

EN BRÆNDEOVN

*De vil faa
fornøjelse af*

Der er altid en RIBE-
model til formålet.

Ønsker De en brændeovn, brænde-
kamin, brændekomfur eller tørveovn
— så tal med en RIBE-forhandler —
eller skriv efter brochure.

RIBE JERNSTØBERI ¹/₈

• RIBE — TELF. 261 (3 LIN.)

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15
København V.

Telef. 6659 - 5974

Røde DRÆNRØR

fra 2"-12" haves
altid på lager
Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk
Telefon 10 Ulstrup

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi,

Hurtig levering.

Telefon 21.

Reel betjening.

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelsselskab

påtager sig

udnyttelse af lokale lejer

og
tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
kasserer,
Vostrup.

I. M. LAURIDSEN,
næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,
formand,
Paghsallé 2, Herning. Tlf. 793 Herning.

Traktorer - Landbrugsredskaber
Landbrugsvogne - Automobiler
Reserve dele - Tilbehør
Traktor-,
Automobil-, og Maskinværksted

A. Philipsen Akts.

Tlf. 532

Vesterbrogade 7—9, Viborg

Tlf. 1064

AALBORG

AKVAVIT.

seende vejes af mod hinanden, inden endelig afgørelse om sagens fremme træffes. Ofte vil en inddæmning skaffe mulighed for bedre vejforbindelse og for bedre kommunikation i det hele taget, f. eks. hvis øer gøres landfaste, og det må naturligvis konteres på indtægtssiden.

De landvindingsmuligheder i søterritoriet, hedeselskabet har peget på, omfatter 93 områder, fordelt over landet, og som nævnt 148 000 ha, hvoraf 117 000 er vandareal, resten landareal.

Jeg vil ikke på det nuværende tidspunkt meddele de enkelte områder. Dette vil ikke tjene noget fornuftigt formål, kun give anledning til offentlige diskussioner, der ikke er noget virkeligt grundlag for, sålænge man ikke har nærmere kendskab især til jordbundsforholdene.

Men jeg kan bl. a. oplyse, hvorledes de 93 områder fordeler sig i de forskellige landsdele.

Forholdsvis få, men til gengæld overvejende store områder ligger i Jylland, de fleste i de jyske fjorde. Vi har i Jylland peget på 21 områder med et samlet areal på ca. 62 000 ha, heraf ca. 47 000 ha vandareal.

På Samsø ca. 1700 ha, heraf ca. 1300 ha vandområde.

I Fyens stift 17 områder med ca. 27 000 ha, heraf ca. 24 000 ha rent vandareal.

På Lolland-Falster 17 områder med et samlet areal på ca. 29 000 ha, heraf vandareal på 24 000 ha, og på Sjælland-Møn har vi peget på 25 områder med et samlet areal på godt 28 000 ha, hvoraf ca. 21 000 ha vandareal.

Som almindeligt gældende for disse store landvindinger i søterritoriet kan jeg sige, at det af to grunde efter al sandsynlighed vil blive billigere og derfor også mere rentabelt at foretage inddæmninger i øområdet fremfor i Jylland. For det første fordi vandområderne gennemgående er mere lavvandede ved øerne end ved Jylland. Det betyder billigere dæmninger og pumpestationer, mindre gennemsvivning og mindre løftehøjde og dermed mindre pumpearbejde end i Jylland. Og dernæst er årsnedbøren og årsafstrømningen kendeligt mindre på øerne end i Jylland, hvilket også betyder mindre pumpearbejde ved øerne end ved Jylland.

Jeg finder anledning til stærkt at understrege, at den aktion, som hedeselskabet har indledet for at få klarlagt, hvilke dele af søterritoriet, der måtte egne sig til landvinding, ikke må forstås således, at man herefter i mindre grad end hidtil skal interessere sig for landvinding på landjorden, hvor som nævnt store arealer på grund af dårlige afvandingsforhold o. lign. ligger helt eller delvis

uproduktivt hen. Landvinding på landjorden må absolut komme i første række.

Men jeg har formentlig givet fornøden motivering for, at vi ikke — som hidtil — må indskrænke vor interesse til opgaver på landjorden, og det mener jo også ministeriet og rigsdagen. Den æn-

Dæmning og pumpestation i Næs Vig set fra fjordsiden.

drede landvindingslov er udtryk herfor.

Gennemførelse af landvindingsarbejder i søterritoriet vil for hver eneste sag møde modstand fra flere sider. Dette er ikke uforståeligt. Fjorde og vige er jo som søerne smilehuller i det danske landskab, og betydningsfulde erhvervmæssige interesser — især fiskeriinteresser — er i mange tilfælde knyttet hertil. Det er under hensyn hertil og af mange andre grunde påkrævet, at grundige undersøgelser i hvert enkelt tilfælde foretages, og at interesserne for og imod sådanne arbejders iværksættelse nøje prøves, inden der skrives til handling. Det må herunder tillige tages i betragtning, at der for dem, der fremtidig anvises hjem og virkeplads på de ind-

vundne arealer, må tilvejebringes sådanne forhold og muligheder, at de kan føle det som noget af et privilegium fra samfundets side at blive placeret her. — Der må ikke blive tale om en forvisning hverken til 1., 2. eller 3. revle.

Den modstand, jeg forventer mod tørlægning af fjerde og vige — og som allerede har givet sig til kende —, giver mig anledning til at erindre om den voldsomme kamp, der i sin tid blev ført mod hedernes opdyrkning og beplantning.

I sin bog »Hedevandringer«, der udkom 1915, siger Jeppe Aakjær bl. a.: Danmark vil på den gode jord med lethed kunne ernære hele sin overskydende befolkning, der nu lokkes ud til forkrøblede liv på heden, hvor sandet og lyngen talrige steder ikke har føde til en regnorm, hvor meget mindre da til sultne menneskebørn.

Und mig da fred på min fædrene grund,
lad mig i sandet dog rødderne sprede.
Brød skal du hente fra muldmarkens bund.
Vidsyn og fred på min drømmende hede.

På de tidligere lyngheder ligger der i dag, som jeg allerede har nævnt, 25 000 gode landbohjem — et tillæg på 20 % til Danmarks landbrugsareal — med en produktion, der i foderenheder næppe ligger meget under gennemsnitsproduktionen i det samlede danske landbrug.

Landbohjemmene på heden beboes ikke af »udmarksfolk«, der fører en forkrøblet tilværelse, men af frie, selvhjulpne, karakterstærke kvinder og mænd, der ikke alene har skabt lykkelige og gode hjem for dem og deres børn, men også er en lykke for vort samfund.

Jeg tør sige, at det nu er sådan, at det ved oprettelse af statshusmandsbrug på heden betragtes som et privilegium at komme i betragtning. Sådan skal det også være, og sådan bør det også blive for dem, der skal overtage nye hjem på tørlagte vandarealer.

Vi forstår Aakjær, når han siger:

Lad ikke hånt om hedens golde gave.
Det land er fattigt, som er idel have.

Vi har givet udtryk derfor i det arbejde, der er resulteret i den store mindepark: Kongenshus Mindepark for Hedens Opdyrkere.

Her vil over 2000 tdn. land fredet hede i al fremtid vidne om for kommende slægter, hvordan store dele af Jylland oprindeligt har set ud, og arealet er stort nok til også at vidne om vidsyn og fred og om en flora og fauna karakteristisk for heden.

Men mindeparken er tillige rejst for at mindes de kvinder og mænd, der ved hedens opdyrkning og beplantning gik foran i arbejdet for Jyllands forvandling.

På en af de 39 herredssten — for jydsk hedeherreder —, der er rejst i mindeparkens skønne dalslugter, er indhugget følgende linjer af forfatteren Jens Thise:

Men nu står hus og gård
rundt omkring på heden.
Lyng blev muld, agerguld
ploven fandt forneden.

Plantet træ skabte læ
mod de barske vinde.
Hvor du går, altid står
sol om fædres minde.

I erkendelse af hedeopdyrkningens og hedeplantningens store samfundsmæssige betydning har nutiden følt en dyb trang til at kaste sol og lys over den gamle hedebondes gerning.

Ligesom vi forstår Aakjær, vil vi også forstå dem, hvis følelser stritter imod, når skønne fjorde og vige skal tørlægges, og der må tages hensyn hertil, såvidt det kan forenes med, hvad jeg kalder livets ret og samfundets tarv.

Det vil af beretningen fremgå, at hedeselskabets virksomhed er mangfoldig og omfattende, men de, der på nærmeste hold gennem en lang årrække har kunnet følge med i hedeselskabets arbejde, vil sikkert med tilfredshed bemærke, at udviklingen er sket indenfor eller i nøje tilknytning til selskabets oprindelige arbejdsopgaver.

Linjen fra Dalgas's tid er holdt.

Hedeselskabets mål er nu som altid at tjene landbrug og skovbrug i arbejdet for højnelse af landets produktion. Vi har i hele vort selskabs virke kun samfundets tarv for øje.

Hedeselskabets årsmøde

i Ebeltoft den 25. og 26. juni

Ebeltoft var i år samlingsstedet for hedeselskabets repræsentantskab til årsmødet den 25. juni, og som det var ventet blev mødet og den følgende dags udflugt en stor oplevelse.

Årsmødet holdtes på Hotel Vigen, hvor repræsentantskabets formand, godsejer *A. Olufsen*, Quistrup, kunne byde velkommen til en

noget større forsamling end i flere år. Mødet indledes som sædvanligt med afsendelse af en telegrafisk hilsen til hedeselskabets protektor, Hans Majestæt kongen, og senere på dagen indløb et takke-telegram.

Formanden omtalte i varme ord tabet af medlem af repræsentantskabet, gårdejer *Jens Hagelskjær*, Brandkjærgaard, hvis nekrolog har været bragt i tidsskriftet, og om medlem af bestyrelsen, husmand *Andreas Søndergaard*, Ovtrup, Mors, der den 6. juni var afgået ved døden, udtalte formanden:

I 1950 afløste *Andreas Søndergaard P. Nielsen* som medlem af hedeselskabets bestyrelse, og indenfor bestyrelsen blev det hurtigt klart, at *Andreas Søndergaard* fyldte hvervet ud. Hans interesse for hedeselskabets virksomhed og selskabets mangeartede opgaver øgedes, efterhånden som han lærte forholdene nøjere at kende, og på årsmøderne blev hans indlæg i forhandlingerne altid opmærksomt påhørt. Han var husmand af oprindelse, og hele hans gerning og liv var bygget op om og knyttet til denne oprindelse. Når man hørte ham tale, gik der en fast linie gennem alt, hans formål: stadig at skabe bedre kår og bedre muligheder for de små jordbrugere. Lyttede man gentagne gange til hans indlæg på møder og i blade, mærkede man en særpræget varme i hans ord, en indre varme, der altid fandt udløsning i, at alt godt skulle udvikles gennem gode hjem, hjemmet skulle være det lykkeligt samlende, for at udvikling i den rigtige retning var mulig.

Der kunne og skulle stå strid om adskillige af de problemer, han beskæftigede sig med, men det var aldrig uoverensstemmelser, der gjorde skår i vurderingen af hans personlighed eller i den bedømmelse, som modstandere — end mindre hans store kreds af venner anlagde overfor ham.

Husmandsorganisationerne har lidt et stort tab ved hans pludselige død, men også hedeselskabet vil savne ham. Han var en værdifuld ven og medarbejder i det gode arbejdes tjeneste.

Formanden omtalte kammerherreinde *Vibeke Lüttichaus* død og udtalte bl. a., at hedeselskabet gennem generationer har stået i taknemlighedsgæld til hjemmet på Tjele, og de gamle traditioner var på smukkeste måde videreført af kammerherreinde *Vibeke Lüttichau*.

Forsamlingen gav tilslutning til et ære være de afdødes minde ved at rejse sig.

Formanden bød derefter de forskellige gæster velkommen, og et særligt velkommen rettedes til gæsterne fra Færøerne, lagtingsmand *Djurhus* og konsulent *Jakobsen*, og til de nye medlemmer af repræsentantskabet, proprietær *J. Chr. Welling*, Valstedgaard, stiftamtmand *Pinholt*, Haderslev, folketingsmand *Foged*, Hammerum, gård-

ejer *Støvring*, Bjergby ved Spentrup, og borgmester *Paulsen*, Tønder.
Direktør *Niels Basse* forelagde derefter

årsberetningen,

der forud havde været tilsendt repræsentantskabets medlemmer, og når dette fremkommer har været offentliggjort i tidsskriftet. I den udsendte form omfatter beretningen 148 sider, så forelæggelsen blev kun et stærkt sammendrag og gennemgang af de vigtigste afsnit og de mest aktuelle spørgsmål. Beretningen blev påhørt med stor opmærksomhed og hilstes med bifald.

Forhandlingen

Proprietær *Welling*, Valstedgaard, takkede for valget til repræsentantskabet og for velkomstordene. Taleren erindrede om, hvor svært det havde været at få ørenlyd for planer om grundforbedrings- og landvindingsarbejder i det forsømte Nordjylland. Der var så meget mere grund til at beundre landmænd som Nymann og Karl Sørensen, der fik gang i arbejdet ved Øland-Gjøl allerede i 1914—17. I 1928 havde taleren fået rejst Nørkjærsagen, men endnu i 1936, da finansudvalget besøgte egnen, var det næsten uartigt at tale om landvinding. I dag er hele landbefolkningen med, og interessen når ud i vide kredse, så der kun mangler bevillinger for at få store landvindingsarbejder sat i gang. Nu vil alle gode kræfter gerne samarbejde, men opgaverne trænger sig også på i stort tal, hvor man vender sig hen. Held og lykke med arbejdet i fremtiden.

Gårdejer *Støvring*, Bjergby, takkede ligeledes for velkomsten.

Proprietær *Aage Holm*, Eskjær, ville gerne vide noget om, hvorledes det forholdt sig med at bruge mejerispildevandet i vandingsanlæg i stedet for at lade det gå i rensningsanlægene.

la Cour, Pindstrup, takkede for, at årsmødet var henlagt til Djursland og bød velkommen.

Proprietær *Arentoft*, Kysing, omtalte planerne om tørlægningen af Kysing fjord, i forbindelse med hvilken der skal bygges en ny bro og vejforbindelse. Sagen trækker alt for længe ud, vi må have myndighedernes repræsentanter til at se på sagen, så vi kan få den fremmet — det burde ikke ligge så tungt og besværligt for lodsejerne.

Formanden for Ebeltoft Landboforening, gårdejer *Aage Andersen*, takkede for hedeselskabets værdifulde indsats med byggevirk-somheden på Djursland og udtalte ønsket om, at hedeselskabet måtte kunne gå videre og hjælpe med finansieringen.

Den konstituerede formand for de jyske husmandsforeninger, *Em. Westboe*, Tarm, takkede hedeselskabets ledelse og navnlig direktør *Basse* personlig for den store indsats til gavn for opdyrknin-

gen, men også til gavn for landets ungdom, som var gjort på bl. a. Dyrvig Hede og Sdr. Vium Hede.

Folketingsmand *Foged*, Hammerum, takkede for valget og rettede en særlig tak til direktør Basse for den interessante beretning. Taleren omtalte hedeselskabets køb af Dohses hedearealer ved Grove til tilplantning. Det forbavsede ham, at jordlovsudvalget ikke interesserede sig for arealerne, og egnens landbrugsorganisationer ville protestere, idet befolkningen havde den opfattelse, at jorden ikke var ringere end den, de selv dyrkede. Hvad vil hedeselskabet foretage sig i denne sag?

P. Nielsen, Tvis, var født i nærheden af de arealer, der var tale om ved Grove, og havde haft lejlighed til at se nærmere på dem. Der er visse dele af dem, det kan være forsvarligt at dyrke og oprette brug på, men der kan højst blive tale om ialt 4 brug, hvoraf i hvert fald eet vil komme til at ligge meget uheldigt. Ingen vil vist mistænke mig for at være imod udstykning, men langt den største del af denne jord vil det være synd at anbringe folk på. Det ville være meget mere fornuftigt at prøve på at få Simmelkjærengene fra statsskovene — de kunne bruges af egnens befolkning.

Direktør *Basse* fik derpå ordet. En jordbundsundersøgelse i Ky-singfjord har vist, at jorden er god, og lodsejerinteresserne er meget betydelige, således at der på det indkaldte lodsejermøde blev givet enstemmig tilslutning. På mødet var der iøvrigt ingen fiskere, der tog ordet for at gå imod. Landvindingsudvalget har henstillet, at der hurtigt tages stilling til sagen, idet det var ønskeligt snarest at få den fremmet, bl. a. på grund af de interesser, der er kombineret med vejvæsenets.

Direktøren takkede hr. Aage Andersen, fordi der bliver gjort så rig brug af hedeselskabets byggevirksomhed, men det naturligste vil være, at det er de landøkonomiske foreninger, som tager sig af spørgsmålet om finansieringen af byggeriet.

Med hensyn til Grove Hede var direktøren enig med *P. Nielsen*, Tvis. Den hede, der egner sig til opdyrkning, bør anvendes til det, men Grove Hede havde først været tilbudt Statens Jordlovsudvalg, der havde afvist tilbudet, idet udvalget anså arealerne for uegnet, og uden om jordlovsudvalget kan der ikke laves rentable husmandsbrug. Hedeselskabet har derefter erhvervet de 700 tdr. ld., som overtages fra 1. oktober, dog således at sælgeren fortsætter som forpagter af en del af jorden, indtil vi kan nå at gennemføre tilplantningen.

I anledning af Aage Holms forespørgsel om mejerispildevandet oplystes, at spørgsmålet ikke er klaret endnu, men der arbejdes med det.

Foged forstod, at der måske ikke ville være meget at gøre for

arealerne ved Grove, men kunne det lade sig gøre at oprette blot 4 nye brug, eventuelt i forbindelse med Simmelkjærengene, var det ønskeligt, og han håbede på hedeselskabets hjælp dertil.

Proprietær *Røhr-Lauritzen* havde erfaring for, at hvert enkelt mejeri burde have sit eget rensningsanlæg. Til Welling ønskede han at sige, at det var store og omfattende arbejder, der lå og ventede omkring Limfjorden på den gode jord, og det var arbejder, der i høj grad fortjente støtte og hjælp.

Forpagter *Ribe*, Allingaabro, ønskede at tilskudet til dræningsarbejder måtte blive sat op. Det var af den største betydning, at landbrugets løsarbejdere kunne beskæftiges hele året. Blev dræningstilskudet i visse dele af året sat op til 50 %, ville det være af den største betydning. Skal man have anlæg gennemført med kunstig vanding kræver det klare linier — og man skulle jo mene, at mejerispildevandet måtte kunne udnyttes bedst i vandingsanlæg.

Direktør *Basse* var interesseret i udtalelserne om øget tilskud til dræningsarbejderne, men spørgsmålet må rejses gennem de landøkonomiske foreninger. Det kunne måske bedst løses ved at gå over til at give tilskudet til *alle* omkostninger ligesom for landvindingsarbejder.

Vedrørende vandingsanlægene beklagede direktøren, at der ikke var skabt tilstrækkelig klarhed med hensyn til vandretten. Hedeselskabet savnede ofte dette.

Beretningen godkendtes, og *formanden* forelagde derefter regnskabet, således som det andet steds gengives. Budgetterne forelagdes, og både regnskab og budgetter godkendtes.

I kammerherre *Lüttichaus* fravær redegjorde *formanden* for forskellige forhold. I årets løb havde der været en tilgang af medlemmer på 98, således at medlemsantallet nu er 18 823. Hedeselskabet har haft den glæde atter i det forløbne år at modtage et ekstraordinært bidrag på 100 kr. fra rentier *Søren Johansen*, *Holsted*. Endvidere er modtaget følgende gaver: *Godsejer Bay*, *Bogøgaard*, 2000 kr., *Mou* og omegns mergelselskab 485 kr. og *Skanderborg* og omegns mergelselskab 117,02 kr., hvilke beløb er overført til reservefond, medens en anonym gave på 12 000 kr. er overført til driftsfond for plantager. Firmaet *W. Langreuters Eftf. A/S*, der i 1949 stillede et vandingsanlæg til rådighed for hedeselskabets forsøg på *Hesselig Enggaard*, har skænket hedeselskabet dette anlæg, der oprindeligt havde en værdi af 24 900 kr.

Under stor opmærksomhed holdt arboretforstander, dr. agr. *C. Syrach Larsen* et foredrag: Om at bevare pioneren og pionerånden. Foredraget, der vil blive offentliggjort in extenso i tidsskrif-

tet, blev hilst med meget kraftigt bifald, og såvel *formanden* som afdelingsleder *Steenstrup* takkede for foredraget.

— — —

I det lukkede møde efter frokost genvalgtes direktør *Johs. la Cour*, Pindstrup, og *J. Kr. Jensen-Lillering* til repræsentantskabet, proprietær *Aage Holm*, Eskjær, genvalgtes til bestyrelsen og til kasse- og regnskabsudvalget nyvalgtes gårdejer *Marinus Sørensen*, med folketingsmand *Foged* som suppleant.

Som formand for repræsentantskabet genvalgtes godsejer *A. Olufsen*, Quistrup, og som næstformand *Laust Nørskov*, Nørskovgaard.

Til mødested næste år valgtes Sjælland, således at det overlodes bestyrelsen nærmere at fastlægge stedet.

— — —

Årsmødet afsluttedes lørdag den 26. juni med en usædvanlig vellykket, afvekslende og interessant tur gennem Djursland. De smukke plantager få kilometer fra Ebeltoft blev forevist og forklaret af skovrider *A. Thyssen*, der førte selskabet videre gennem det afvekslende landskab over Tirstrup flyveplads til Kolind, hvor distriktsbestyrer *Petersen*, Aarhus, overtog ledelsen af resten af turen. Gennem Kolindsund gik vejen til Ørum og tørvestrøelsesfabrikken og moserne ved Stenvad, hvor ejeren, direktør *la Cour* havde arrangeret en tipvognstur ud i mosen. Videre gik turen til Pindstrup, hvor de store kultiveringsarbejder i mosearealerne og det imponerende fabrikskompleks blev studeret med stor interesse.

Efter en let frokost fortsattes til det store reguleringsarbejde i Vejlbj-Egaa enge ved Risskov, der blev forklaret af civilingeniør *Niels Venov*, hvorefter årsmødet var slut.

Det danske Hedeselskabs

Konto litra	Kontoens tekst	Specif. bilag nr.	Den 1. april 1953		Iflg. Formueregnskabet		Den 31. marts 1954			
			Kr.	Ø.	Tilgang	Afgang	Kr.	Ø.		
	I. Aktiver:									
a.	Faste ejendomme	20-24	2903295	90	194746	76		3098042	66	
b.	Driftens materiel og inven- tar	21-25	727286	79	153920	21		881207	„	
c.	Driftens besætninger, lag- re o. lign.	22-26	992986	94	124716	06		1117703	„	
d.	Legaters aktiver	27	8711579	32			7442043	64	1269535	68
e.	Forsørgelseskassens akti- ver	28			2832034	30			2832034	30
f.	Fondsbeholdning	29	53795	33	816129	13			869924	46
g.	Debitorer, indtægtsrestan- cer og deposita	30	2432121	91	546971	„			2979092	91
h.	Debitorer vedr. statsvirk- somhederne	31	2330026	12			141847	97	2188178	15
i.	Udgifter vedrørende næ- ste regnskabsår		169231	03			7382	57	161848	46
k.	Beholdning af kontorartik- ler		12149	97			12149	97		
k.	Beholdning af „Hedens op- dyrkning i Danmark“.				40416	30			40416	30
l.	Kasse-, bank- og girobe- holdninger		4182	48	994	12			5176	60
			18336655	79	4709927	88	7603424	15	15443159	52

Regnskabet indstilles til godkendelse.

Hedeselskabets kasse- og regnskabsudvalg:

Laust Nørskov.

Marinus Sørensen.

Bestyrelsen for Det danske Hedeselskab.

P. b. v.

Chr. Lüttichau.

Formand.

status pr. 31. marts 1954

Konto litra	Kontoens tekst	Specif. bilag nr.	Den 1. april	Iflg. Formuerenskabet		Den 31. marts
			1953	Afgang	Tilgang	1954
			Kr. Ø	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
	II. Passiver:					
a.	Prioritetsgæld i ejendomme	23-24	1530830 55	1303527 53		227303 02
b.	Kreditorer, udgiftsrestancer, deposita	32	2669111 41	518841 10		2150270 31
c.	Mellemværende med legater	33	2043073 75	2002946 95		40126 80
d.	Legaters kapitaler	34	8711579 32	7442043 64		1269535 68
e.	Hedeselskabets forsørgelseskasse	28			2832034 30	2832034 30
f.	Hedeselskabets jubilæumsfond				131137 89	131137 89
g.	Indtægter vedrørende næste regnskabsaar		29316 61		10943 „	40259 61
h.	Landbrugsministeriets løbende regning		1589103 39	91903 85		1497199 54
i.	Driftsregnskab for egne virksomheder	36	158031 81	467188 15	506599 44	197443 10
k.	Driftsregnskab f. hedeselskabets statsvirksomh.	37	367182 05		119214 69	486396 74
l.	Hedeselskabets driftsfonde	35			4364323 46	4364323 46
m.	Hedeselskabets reservefond		1238426 90		968702 17	2207129 07
			18336655 79	11826451 22	8932954 95	15443159 52

Viborg, den 10. juni 1954.

Niels Basse,
direktør.

B. Dalberg-Larsen,
kontorchef.

Ernst Jensen,
bogholder.

Foranstående regnskab er overensstemmende med hedeselskabets bøger, som jeg har revideret.

Under revisionen er tilstedeværelsen af de i regnskabet opførte kasse-, bank- og girobeholdninger konstateret.

Viborg, den 10. juni 1954.

M. G. Mikkelsen,
statsaut. revisor.

Det danske Hedeselskabs

A. Driftsregnskab for

Konto litra	Kontoens tekst	Specif. bilag nr.	Netto- budget	Brutto-regnskab		Netto- regnskab
				Debet	Kredit	
			Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
I. Indtægtskonti:						
a.	Medlemsbidrag	1	100000 „	15338 91	114745 70	99406 79
b.	Renter af legater og fonde . .	2	73860 „	17257 28	113204 55	95947 27
c.	Udbytte af plantageaktier . .	3	1000 „		3137 70	3137 70
d.	De industrielle virksomheder	4	73000 „	1371211 68	1454615 05	83403 37
e.	Ejendommenes drift	5	147965 „	3571036 36	3931230 66	360194 30
f.	Automobilernes drift	6	20000 „	82247 41	105175 „	22927 59
g.	Tilfældige indtægter	7	500 „	14602 02	51357 70	36755 68
h.	Maskincentralen	8	40000 „	441541 30	480695 „	39153 70
Ialt . . .			456325 „	5513234 96	6254161 36	740926 40

B.I. Driftsregnskab for

b.	Plantningsafdelingen	14	—	294506 82	307205 99	12699 17
c.	Mose- og engafdelingen	15	174000 „	1310504 02	1540087 12	229583 10
d.	Kulturteknisk afdeling	16	90000 „	571636 50	663825 41	92188 91
e.	Mergelafdelingen	17	—	90596 65	90596 65	—
Ialt . . .			264000 „	2267243 99	2601715 17	334471 18

B. II. Regnskab over statens tilskud

b.	Tilskud i h. t. finansloven . . .	19	2545408 „		2548013 14	2548013 14
Ialt . . .			2545408 „		2548013 14	2548013 14

Regnskabsregnskaber 1. april 1953—31. marts 1954

Selskabets egne virksomheder.

Konto litra	Kontoens tekst	Specif. bilag nr.	Netto- budget		Brutto-regnskab		Netto- regnskab	
			Kr. Ø.	Debet	Kredit	Kr. Ø.		
	II. Udgiftskonti:							
i.	Administrationsudgifter	9	63200 „	221140 88	87870 86	133270 02		
k.	Tidsskriftet	10	58000 „	67961 34		67961 30		
l.	Bygningsvirksomheden	11	÷ 500 „	58887 09	55591 49	3295 64		
m.	Forsøg	12	10000 „	29800 „		29800 „		
	Overskud		325625 „	506599 44		506599 44		
	Ialt		456325 „	884388 75	143462 35	740926 40		

Selskabets statsvirksomheder.

a.	Hovedkontoret	13	176000 „	169567 54	25000 „	144567 54		
f.	Afdelingen f. undersøgelser og forsøg	18	28000 „	462426 76	391737 81	70688 95		
	Overskud		60000 „	119214 69		119214 69		
	Ialt		264000 „	751208 99	416737 81	334471 18		

Selskabets virksomhed.

a.	Lønninger og pensioner	19	2545408 „	2562989 18	14976 04	2548013 14		
	Ialt		2545408 „	2562989 18	14976 04	2548013 14		

Hedeselskabets regnskab 1953—54

Samtlige tilskud fra statskassen til formål vedrørende Det danske Hedeselskab har i finansåret 1953—54 udgjort:

	Bevilling kr.	Regnskab kr.
1. Tilskud til Det danske Hedeselskabs virksomhed som ovenfor anført ..	2.545.408,—	2.548.013,14
2. Småplantninger og hegn..	775.000,—	751.891,55
3. Tilskud til plantager, der står under hedeselskabets tilsyn og har overtaget fredskovsforpligtelse..	360.000,—	319.022,45
4. Tilskud til lettelse af mergeltransport og transport af jordbrugskalk under særlige forhold	1.540.000,—	750.388,65
5. Tilskud til forrentning af lån til mergelselskaber	500,—	—
6. Tilskud til vejledning angående hugst og ny kultur i læplantninger og mindre plantager samt planlægning af læplantningsarbejder og tilsyn med arbejdernes udførelse.. . .	711.000,—	678.447,30
7. Tilskud til demonstration af 2. kultur i plantager og forstlige forsøg	22.000,—	21.813,19
8. Træplantningsforsøg på afgravede brunkulsarealer..	32.000,—	29.609,16
9. Tilskud til driften af kunstige vandingsanlæg til brug ved Det danske Hedeselskabs forsøgsvirksomhed, 5. del af en 5-årig bevilling..	10.000,—	9.721,60
Ialt.. . .	5.995.908,—	5.108.907,04

ad. 4. I henhold til ændring af 27. juni 1952 i landbrugsministeriets regler af 29. marts 1951 for statskassens tilskud til transport af mergel og kalk til jordforbedring er i finansåret 1953—54 kun udbetalt à conto beløb på halvdelen af tilskudsbeløbene indtil det tidspunkt, da man kunne se, at bevillingen var tilstrækkelig til, at tilskudene kunne udbetales med det fulde beløb. Resttilskudet, der udgør 612.837 kr. 60 øre, er først kommet til udbetaling, efter at hedeselskabets regnskab var afsluttet, hvorfor udgiften er afholdt på et særligt regnskab til ministeriet.

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med finsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg bedeselskabet

AKTIESELSKABET

NORDISK BRANDFORSIKRING

ALLE ARTER FORSIKRINGER

GRØNNINGEN 25 - KØBENHAVN

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun \triangle mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG
Telefon 265 . 546

Drænrør

2" - 15"
Mursten - Tagsten

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket \triangle
Imprægnering
Brøndrør

Aktieselskabet

De danske
Sukkerfabrikker

København

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

Verdens
stærkeste
Arbejdsstøvle

CODAN

GULD-SEGL
KVALITET

Landbrugslotteriet

udlodder årligt
kr. 5.485.620

Største gevinst
2 gange årligt
kr. 80.000

RESENBRO

CEMENTSTØBERI
v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. \triangle i alle gangbare dimen-
sioner fra 10-60 cm såvel med
som uden muffe

Telefon 58 **Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor** **Ølgod**

Telefon 59

Alle arter jordbrugskalk -
SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/2

Hasseris - Aalborg telefon 9258 - Alba 10650
Værket telefon Sdr. Tranders 110

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533
Frøavl og frøhandel

GENERAL MOTORS AUTOMOBILER

Lager af gode, brugte vogne

PETER HENRIKSEN

DUMPEN 12-14

Telefoner 1250 - 1251 - 1252 - 874 Rigstlf. 4

VIBORG

Stort autoværksted . Malerværksted . Fabrik for cylinder service
. Diesel autoelektrisk afdeling . Lager af reservedele og tilbehør

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk . Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

af *C. M. Christiansen, Aarhus*

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 27312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telf. 1055 (2 lin.)

Allt i betonvarer efter D S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

LOMBORGS PLANTESKOLE
Tlf. 101 / GRANHØJ - AALBORG / Tlf. 999

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

A/S **Skive Marktrøkonom**

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
PRØAVL . FRØHANDEL

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydske Brunkul Industri

Tlf. Kolkær 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111 Bjerringbro

ALLE
△ **MÆRKEDE RØR**
Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (4 lin.)
Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15
Lørdag Kl. 9—14

Filialer:

Karup
Flyvestation Karup
Mammen

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Herning Hede- & Discontobank

10—12¹/₂, 2¹/₂ - 5
Telefon 5 273 720

Brug **RANDERS
REB**

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & sønner

Kontor:

Dannebrogsgade 22, Aarhus

Telefon * 255 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi og Maskinfabrik

Landmændenes eget gensidige
Forsikringsselskab

„Hagelskadeforsikringen for Jylland“

har nu i 88 Aar (siden 1866)
ydet de jydsk Landmænd en
fuld betryggende Forsikring
mod Tab ved Haglskade paa
Markafgrøder til den lavest mu-
lige Aarspræmie.

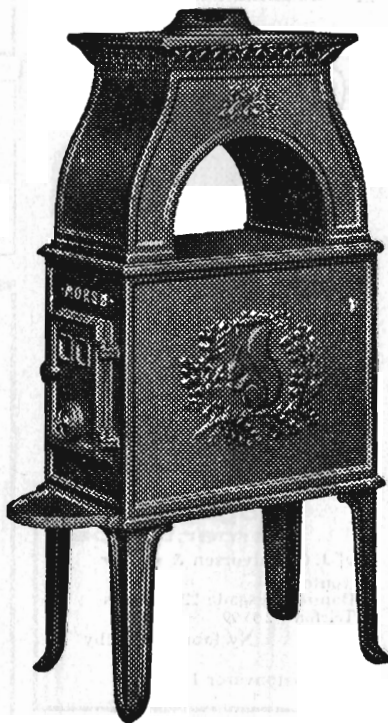
**Gennem Reassurance er
Medlemmernes solidari-
ske Ansvar nu stærkt
begrænset.**

Indmeldelser modtages af de i
hvert Herred ansatte Distrikts-
forstandere eller ved Henvende-
else til **Foreningens Ho-
vedkontor, Sct. Clemens-
torv 9, Aarhus, Direktør
Walter Houborg. - Tele-
fon 2 12 84.**

Bestyrelsen for fornævnte
Forening:

Chr. Lüttichau, Tjele, Formand.
Proprietær Suhr-Kirketerp,
Alstrupgaard pr. Hadsten.
Proprietær Jesper Berg,
Margrethegaard, Haderslev.
Proprietær H. Knudsen-Kold
Søyst pr. Hanbjerg

Morsø Støbejerns

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KGL. HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg